

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B.V.D.

Aan Zijne Excellentie
de Vice-Minister-President
Plein 1

'S-GRAVENHAGE

Onderwerp:
Groeperingen van nation-
alistische Surinamers.

Nr. 715.650

Afdeling
Bureau

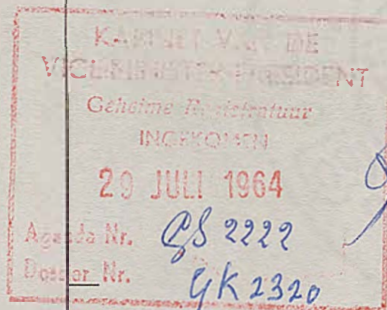
's-Gravenhage. 15 januari 1964
Stadhoudersplantsoen 25

Bijlage(n): 1

VERTROUWELIJK

Hierbij heb ik de eer Uwe Excellentie een
rapport aan te bieden betreffende: "Groeperingen
van nationalistische Surinamers in Nederland en
Suriname".

HET HOOFD VAN DE DIENST

Mr. J.S. Sinninghe Damsté

Men gelieve steeds één zaak in één brief te behandelen en bij beantwoording nauwkeurig het onderwerp,
de dagtekening en het nummer van deze brief te vermelden.

VERTROUWELIJK

NATIONALISTISCHE GROEPERINGS IN SURINAME EN
HUN VERTAKKINGS IN NEDERLAND

S a m e n v a t t i n g

De huidige nationalistische beweging in Suriname vindt haar oorsprong in de in 1952 in Amsterdam opgerichte Surinaamse culturele vereniging "Wie Eegie Sanie". Initiatiefnemer was de op dat tijdstip in Nederland verblijvende Surinamer Eduard Johan Bruma. Na voltooiing van zijn rechtenstudie keerde Bruma in 1955 naar Suriname terug en stichtte ook daar een vereniging "Wie Eegie Sanie".

In 1958 richtte Bruma de Nationalistische Beweging Suriname (N.B.S.) op met het doel nationalistische gedachten te propageren onder de Surinaamse bevolking, met name onder de creoolse bevolkingsgroep. Met het oogmerk deel te nemen aan het praktische politieke leven werd in 1961 opgericht de Partij Nationalistische Republiek (P.N.R.). Bij de verkiezingen in 1963 behaalde de P.N.R. ruim 3000 stemmen. In P.N.R.-kringen verwacht men echter, dat de volgende verkiezingsuitslag aanzienlijk gunstiger zal zijn voor de nationalistes. Onbetwist leider van de P.N.R. is Mr. Ed. J. Bruma, voornoemd.

In 1962 werd in Nederland een afdeling van de P.N.R. opgericht. Hoewel de aanhang gering bleef, mag deze P.N.R.-afdeling worden beschouwd als de centrale organisatie waaromheen zich een aantal min of meer nationalistisch georiënteerde Surinaamse verenigings hier te lande hebben gegroepeerd zoals "Ons Suriname", de Vereniging van Surinaamse Studenten in Amsterdam, het Actiecomité tegen Surinaamse Overheidswillekeur, de Nationalistische Beweging Suriname in Nederland, de Anti-Koloniale Organisatie van Surinamers, de Nationale Surinaamse Vrouwenbeweging en de groep "Sranang Krioro". Het merendeel van deze organisaties lijdt een kwijnend bestaan.

Pogingen van communistische zijde om invloed te krijgen in Surinaamse verenigings in Nederland zijn mislukt. Er bestaan echter wel contacten met individuele Surinamers.

NATIONALISTISCHE GROEPERINGS IN SURINAME EN
HUN VERTAKKINGEN IN NEDERLAND

De huidige nationalistische beweging in Suriname vindt haar oorsprong in de vereniging "Wie Eegie Sanie" (W.E.S.) W.E.S. werd opgericht in 1952 door Mr. Bruma, H. Eersel en W. de Vries, in Amsterdam. Thans verblijven deze personen allen in Suriname. De vereniging werd opgericht om de creoolse taal en cultuur te bevorderen en was voornamelijk actief onder de Surinaamse arbeiders.

Activiteiten : lezingen over verschillende onderwerpen, zoals cultuur, sociologie, staatsinrichting, economie, Spaans enz. . Deze lezingen die werden aangeduid als kaderscholingen werden geleid door studenten. Op aandringen van Bruma heeft W.E.S. zich steeds onthouden van politieke activiteiten. Momenteel is W.E.S., evenals de meeste Surinaamse organisaties in Nederland, volkomen inactief. De bijeenkomsten zijn de laatste jaren sterk achteruit gegaan, en worden nog door slechts enkelen bijgewoond.

Nadat Bruma naar Suriname was teruggekeerd, richtte hij daar in 1956 eveneens een "Wie Eegie Sanie" op. De activiteiten van deze vereniging waren dezelfde als in Nederland, blijkbaar echter beter georganiseerd en geleid. W.E.S. werd in Suriname door Mr. Bruma op militaire leest geschoeid. Het geheel werd verdeeld in kleine eenheden, met aan het hoofd een leider. Deze leiders waren ondergeschikt aan de hoofdleider.

De eerste hoofdleider was Mr. Bruma zelf. In 1958 werd W.E.S. uit het Jeugdcentrum van de Evangelische Broedergemeente (een overkoepelend orgaan, waarbij de meeste Surinaamse jeugdverenigingen zijn aangesloten) gestoten. Het Jeugdcentrum motiveerde dit besluit door er op te wijzen dat de doelstellingen van W.E.S. in strijd werden geacht met de christelijke beginselen. W.E.S. heeft een eigen clubgebouw in Suriname, alsmede een oefenterrein op een voormalige plantage even buiten Paramaribo. W.E.S. heeft afdelingen gesticht op de Nederlandse Antillen, t.w. op Curaçao en op Aruba.

In 1958 richtte Mr. Bruma in Suriname de Nationalistische Beweging Suriname (N.B.S.) op, overwegende, dat "Wie Eegie Sanie" als culturele organisatie zich niet moest bezig houden met politiek.

Behoort bij schrijven no. 715.650

- 3 -

De ruggegraat van de N.B.S. werd en wordt nog steeds gevormd door de zogenaamde Kerngroep. De Kerngroep van de N.B.S. bestaat uit een aantal personen dat met goed gevolg de door Mr. Bruma geleide nationalistische topkaderscholing heeft doorlopen. De Kerngroep van de N.B.S. wordt thans gevormd door: R.E. Ravales, Th. Uiterloo, A.E. Halfhide, Akswijk (directeur van de AVROS), Braam (werkzaam bij de AVROS), Byron, A. Haakmat en Chin-A-Sen. De twee laatstgenoemden verblijven sedert enige jaren in Nederland.

Mr. Bruma maakt zelf geen deel uit van de Kerngroep. Hij wordt echter in alle belangrijke zaken, die binnen de kerngroep besproken worden, gekend en heeft een - vaak doorslaggevende - "adviserende stem".

De N.B.S. was en is actief in het organiseren van politieke scholingen. De discussiegroep K.R.A., onderdeel van de N.B.S., dient om studenten op te vangen en tot politieke discussies te brengen.

De N.B.S. kreeg al spoedig, mede door de vaak radicale uitspraken van de leden der kerngroep, een extremistisch stempel opgedrukt. Dit werd door de Surinaamse nationalistena gezien als een belemmering voor hun beweging om uit te groeien tot een massaorganisatie. Om dit te ondervangen werd in 1961 te Paramaribo de Partij Nationalistische Republiek (P.N.R.) opgericht.

Activiteiten: verkiezingspropaganda, deelname aan het politieke leven, het houden van politieke scholingen. De P.N.R. beschikt over een eigen weekblad en een radiostation (AVROS). Bij de verkiezingen in 1963 behaalde de P.N.R. slechts 3120 stemmen, te weinig om een zetel in de Staten te verkrijgen.

Men bereidt zich echter voor op de volgende verkiezingen en verwacht, dat dan vele honderden jongelui, in 1963 nog niet stem- (die gerechtigd waren, hun stem zullen uitbrengen op de P.N.R.

Het bestuur van de P.N.R. bestaat uit Mr. Bruma, Gessel en Drs. Moll. Deze laatste verblijft in Nederland.

Zoals hiervoor reeds werd aangehaald werd de P.N.R. primair opgericht om de praktische politiek van de Surinaamse nationalistena uit te voeren. De P.N.R. wordt dan ook veelal beschouwd als het uitvoerend orgaan van de N.B.S. Immers de N.B.S. (lees de kerngroep) bepaalt de politieke lijn uitgaande van de nationalistische ideologie aangepast aan de specifiek Surinaamse omstandigheden. Dit brengt echter met zich mede, dat de N.B.S. wars moet zijn van het sluiten

van compromissen en daarom op het terrein van de praktische politiek niet over de vereiste bewegingsvrijheid beschikt.

De P.N.R. nu zal, met inachtneming van de door de N.B.S. bepaalde algemene politieke gedragslijn, zonodig een zig-zag koers kunnen varen en op deze wijze meer mogelijkheden hebben om de massa der Surinaamse bevolking te bereiken.

Voor de Surinaamse nationalisten is het lidmaatschap van de P.N.R. volkomen gelijkwaardig aan dat van de N.B.S. In 1958 waren er ± 600 geregistreerde N.B.S.-leden. Een meer recente opgave van het aantal leden werd niet verkregen. Algemeen zijn de Surinaamse nationalisten echter van mening dat dit aantal sinds 1958 aanzienlijk is gestegen.

Recente uitlatingen van vooraanstaande Surinaamse nationalisten wijzen er op, dat deze vooralsnog geen revolutionaire daden overwegen. In een interview, dat gepubliceerd werd in "Vrij Nederland" van 31 augustus 1963, verklaarde Mr. Bruma : "Wat wij voorstaan, is de onafhankelijke republiek Suriname en wij zullen alle middelen, behalve geweld aanwenden om dit doel te bereiken". Daarnaast maken de Surinaamse nationalisten veelvuldig gebruik van de opmerking "we hebben de tijd en de tijd is in ons voordeel". Evenwel wordt hier direct aan toegevoegd, dat wanneer zij in Suriname ernstig in hun bestaan bedreigd zouden worden, zij zich zullen beroepen op de solidariteit van de andere "Vrijheidsbewegingen" in het Caraïbische gebied.

In april 1963 hield de P.N.R. een congres in Paramaribo. Tijdens dit congres werden de volgende besluiten genomen:

- 1e. De P.N.R. zal haar activiteiten uitbreiden tot het platteland van Suriname.
- 2e. De P.N.R. zal weerbaarder gemaakt worden, ten einde - indien nodig - de partij zonder veel moeite in een meer revolutionaire richting te kunnen ombuigen.
- 3e. De P.N.R.-organisatie zal gedecentraliseerd worden.

In 1962 werd in Nederland een afdeling van de P.N.R. opgericht. De P.N.R. is h.t.l. echter nooit van de grond gekomen. Toch moet de P.N.R. in Nederland gezien worden als de centrale organisatie waaromheen zich een aantal Surinaamse verenigingen hebben gegroepeerd. Door de nog steeds toenemende stroom van jonge mensen uit Suriname

Behoort bij schrijven no. 715.650

- 5 -

naar Nederland en andere Westeuropese landen, acht de leiding van het Surinaamse nationalisme het van groot belang, dat er in West-Europa een goed functionerende zusterorganisatie bestaat met haar centrum in Nederland.

Zoals reeds werd vermeld, zijn er in Nederland enige Surinaamse verenigingen die beschouwd kunnen worden als nevenorganisaties van de Surinaamse nationalisten. Enkele van deze verenigingen bestonden reeds geruime tijd vóór er sprake was van een nationalistische beweging in Suriname. De leiding van laatstbedoelde verenigingen is echter geleidelijk in handen gekomen van Surinaamse nationalisten.

De oudste Surinaamse vereniging in Nederland is "Ons Suriname". "Ons Suriname" werd opgericht in 1919. In 1950 - 1951 werd deze vereniging overgenomen door de groep Bruma - Gessel - Huiswoud. Sindsdien is "Ons Suriname" politiek nationalistisch georiënteerd. Dit kwam nog eens duidelijk naar voren bij de bestuursverkiezing van deze vereniging op 24 april 1963, toen kandidaten naar voren werden geschoven en gekozen, die bekend stonden als trouwe P.N.R.-leden. Op deze manier verzekerden de Surinaamse nationalisten zich er van, dat "Ons Suriname" geheel in het gereel van de P.N.R. zou blijven lopen. De Surinaamse nationalisten zien in "Ons Suriname" een vereniging, die bijzonder geschikt is om te gebruiken bij het contact met andere verenigingen in Nederland en daarbuiten. Hierbij wordt een dankbaar gebruik gemaakt van de Koninklijke goedkeuring die aan "Ons Suriname" is verleend.

Ook in de in 1947 opgerichte Surinaamse Studenten Vereniging werd door nationalisten activiteit ontplooid.

Na een conflict met de afdeling Leiden, besloot de afdeling Amsterdam - waarin de nationalisten een meerderheid vormden - uit de SSV te treden. Enige tijd later richtte het bestuur van "Ons Suriname" de Vereniging van Surinaamse Studenten in Amsterdam (V.V.S.A.) op. Het spreekt welhaast vanzelf, dat deze vereniging nationalistisch georiënteerd is.

Eind 1960 werd te Amsterdam de Nationalistische Beweging Suriname in Nederland (N.B.S.N.) opgericht. De naam N.B.S.N. doet vermoeden, dat het gaat om een afdeling die rechtstreeks ondergeschikt is aan de N.B.S. in Suriname. Dit is echter niet het geval.

Ook de N.B.S.N. staat onder supervisie van enige vooraanstaande natio-

Behoort bij schrijven no. 715.650

- 6 -

nalisten in Nederland.

De N.B.S.N. beperkte haar activiteiten tot het nu en dan uitgeven van een communiqué en trad verder niet in de openbaarheid. In het verleden heeft de N.B.S.N. aan verschillende buitenlandse ambassades brieven gezonden om financiële steun (Egypte, Indonesië en de Sowjet-Unie).

Het besluit van de Surinaamse regering om Drs. Moll te onthef-
fen van zijn verplichting na zijn studie 6 jaar in Lands dienst
werkzaam te zijn, hetgeen betekent, dat hij geen overheidsbetrekking
in Suriname kreeg aangeboden, was voor de Surinaamse nationalist
in Nederland aanleiding om hun activiteiten te vergroten.

In juli 1963 werd het Actiecomité tegen Surinaamse Overheids-
willekeur (A.S.O.W.) opgericht. De voornaamste activiteit van het
A.S.O.W. is geweest het overhandigen van een resolutie aan de
Gevolmachtigd Minister van Suriname in Den Haag op 23 juli 1963. In
deze resolutie werd krachtig geprotesteerd tegen "het willekeurig
optreden van de regering - Pengel". Daarna is het met het A.S.O.W.
bergafwaarts gegaan. De laatste bijeenkomst van enige betekenis die
door het A.S.O.W. werd belegd, vond plaats op 23 augustus 1963.
Hierbij waren 60 personen aanwezig. Deze bijeenkomst had een zeer
levendig karakter. De aanwezigen kwamen tot de unanieme uitspraak,
dat "het voortbestaan van de regering Pengel het grootste gevaar
was, dat Suriname bedreigde".

De leiding van het A.S.O.W. was van mening, dat met deze uitspraak
het Comité zijn politieke doel bereikt had. Dit was voor de belang-
rijkste figuren aanleiding uit de A.S.O.W.-leiding te treden. Hun
plaatsen werden ingenomen door minder bekende personen. De laatste
tijd ontwikkelt het Comité geen enkele activiteit meer.

De eerdergenoemde inactiviteit van de N.B.S.N. werd in juli 1963
door een aantal Surinaamse nationalist in ons land aangegrepen om
een nieuwe organisatie op te richten: De Anti-Koloniale Organisatie
Van Surinamers (A.K.O.S.).

De A.K.O.S. werd officieel voorgesteld als "de gereorganiseerde
N.B.S.N." Op de oprichtingsvergadering van de A.K.O.S. waren slechts
20 personen aanwezig.

Door middel van de A.K.O.S. zou worden getracht, speciaal die Surina-

mers te bereiken, die in de loop der tijd uit "Ons Suriname" waren getreden. In de statuten van de A.K.O.S. werd als doel van de organisatie aangegeven "de bevrijding van Suriname met alle middelen, behalve geweld". Later werd de toevoeging "behalve geweld" uit de statuten geschrapt.

Ook de A.K.O.S. is niet van de grond gekomen. Reeds binnen een maand na de oprichting gingen er stemmen op om te komen tot liquidatie van de organisatie, wegens gebrek aan samenwerking.

Sinds oktober 1963 bestaat er in Nederland de "Nationale Surinaamse Vrouwenbeweging (N.S.V.)". De N.S.V. stelt zich ten doel de volledige emancipatie van de Surinaamse vrouw op sociaal, economisch en staatkundig gebied. Op de eerste vergadering van de N.S.V. waren ± 50 Surinaamse vrouwen aanwezig. Er werd een bestuur geïnstalleerd onder leiding mej. Wijdenbosch. Dit bestuur zal voorlopig terzijde worden gestaan door een aantal -nationalistisch gezinde - adviseurs.

In de tot nu toe genoemde Surinaamse organisaties in Nederland hebben de Surinaamse arbeiders nagenoeg geen zeggenschap. De Surinaamse arbeider neemt onder zijn landgenoten in Nederland een geïsoleerde positie in.

In 1958 haalde de Amsterdamse Droogdok Maatschappij (A.D.M.) de eerste groep Surinaamse arbeiders naar Nederland. De leden van deze groep geraakten na hun aankomst in Nederland reeds spoedig in financiële moeilijkheden. Dit was voor een groot deel het gevolg van het feit, dat zij hun contract niet goed gelezen hadden. Zowel vertegenwoordigers van "Ons Verbond" als van "Ons Suriname" hebben met de A.D.M.-directie overleg gepleegd, ten einde de moeilijkheden op te lossen. Het resultaat van dit overleg was, dat het bestuur van "Ons Suriname" daarbij financieel gesteund door de A.D.M.-directie, de Surinaamse arbeiders in Nederland onder haar hoede zou nemen. Over de bemoeienissen van "Ons Suriname" in deze waren de arbeiders echter niet te spreken. Toen het bestuur van "Ons Suriname" niet op hun grieven wenste in te gaan, verbraken de Surinaamse arbeiders het contact met deze vereniging. Kort daarop verenigde het merendeel der in Nederland verblijvende Surinaamse arbeiders zich in een nieuwe groep.

Behoort bij schrijven no. 715.650

- 8 -

Deze groep wordt aangeduid met de naam van het door haar uitgegeven blad, "Sranang Krioro".

Vermeld kan nog worden, dat deze groep momenteel in moeilijkheden verkeert. De meeste actieve leden zijn naar West-Duitsland getrokken, waar ze met colportage-werkzaamheden een zeer goed loon verdienen. Dat deze trek naar en het verblijf in West-Duitsland iets met politieke aspiraties of - activiteiten van de betrokkenen te maken zou hebben, is dzz. niet gebleken.

De in Nederland verblijvende Surinaamse arbeiders nemen in het algemeen een passieve houding aan. Hierop maakt in de groep "Sranang Krioro" alleen Olijfveld een uitzondering. Hij zorgt ervoor dat het blad "Sranang Krioro" nog van tijd tot tijd verschijnt. Vernomen werd, dat de kopij voor dit blad door de C.P.N. in de juiste vorm wordt gegoten. Het orgaan van de Surinaamse arbeiders in Nederland is zeer anti-kolonialistisch, fel tegen de rassendiscriminatie en in het algemeen zeer negatief.

De Communistische Partij van Nederland (C.P.N.) kreeg er al spoedig lucht van, dat de Surinaamse arbeiders in ons land in moeilijkheden verkeerden. Zoals gebruikelijk trachtte de C.P.N. van deze gelegenheid gebruik te maken om invloed te verkrijgen onder deze Surinamers. (Van communistische zijde werd reeds eerder interesse getoond voor de h.t.l. verblijvende Surinamers. Een enkele jaren geleden op touw gezette C.P.N.-scholing met een aantal Surinaamse jongelui met iets meer ontwikkeling dan de arbeiders, liep binnen enkele maanden dood wegens gebrek aan interesse, evenals de C.P.N.-scholing voor Surinaamse studenten.) De C.P.N. deed het aanbod om de uitgifte van het blad "Sranang Krioro" voor haar rekening te nemen. Dit aanbod werd afgeslagen. Ook op andere wijze bleek, dat verreweg het grootste deel der Surinaamse arbeiders in Nederland afwijzend stond tegenover de bemoeizucht van de C.P.N.